

INTERESTS OF DEVELOPMENT OF RURAL REGIONS IN MORAVIAN - SLOVAK BORDER (FOR INSTANCE OF MICRO – REGION KAROLINKA)

ROZVOJOVÉ ZÁJMY RURÁLNÍHO REGIONU V MORAVSKO – SLOVENSKÉM POHRANIČÍ (NA PŘÍKLADĚ MIKROREGIONU KAROLINKY)

Pekařová K.

Department of Applied and Landscape Ecology, Faculty of Agronomy, Mendel University of Agriculture and Forestry in Brno, Zemědělská 1, 613 00, Brno, Czech Republic

E-mail: xpekaro0 @ node.mendelu.cz

ABSTRACT

To gain and evaluate available data of micro-region and particular sites – Halenkov, Nový Hrozenkov, Karolinka and Velké Karlovice was the aim of this work. Several sociologic methods were used to obtain particular information – questionnaires, interviews, the SWOT analysis and the literature review as well. The micro-region under study is situated in border part of the Czech Republic as well as in PLA Beskydy. This is the reason why there are some restrictions here. On the other hand, the fact described above is positive for the development of this area. Mayors of the regions are obviously aware of this fact. They consider supporting tourism as the main factor for permanently sustainable growth. Many people, who live in micro-region Karolinka, would like to see development of infrastructure, culture and sports, which, in their opinion, can help to the tourism too. The SWOT analysis leads to the same conclusion – to support tourism. To support tourism is neither cheap nor easy. Therefore, it is necessary for the communes in the micro-region Karolinka to cooperate with each other. This would help to create close unit, which would offer complete upcountry for all year tourism.

Key words: microregion, development, border, nature, cooperate

ABSTRAKT

Záměrem této práce je získat a zhodnotit dostupná data o mikroregionu i o jednotlivých sídlech – Halenkově, Novém Hrozenkově, Karolince a Velkých Karlovicích. Pro získání daných informací je použito několika sociologických metod - dotazníkového šetření, rozhovorů, SWOT analýzy, ale i studium literatury. Mikroregion je situován nejen do pohraniční oblasti, ale také do CHKO Beskydy a to do všech stupňů ochrany. Odtud sice pramení jistá omezení, ale i naopak klady, pro rozvoj tohoto území. Starostové či místostarostové, dotčených oblastí, si jsou tohoto jevu samozřejmě vědomi a rozhodujícím faktorem pro trvale udržitelný rozvoj je, dle jejich názoru, podpora turismu. Většina dotazovaných obyvatel mikroregionu si žádá, aby byla nadále rozvíjena infrastruktura a podporovány kulturní či sportovní akce, což může druhotně vést také k rozvoji turismu. Rovněž ze SWOT analýzy docházím ke stejným závěrům. Podpora turistického ruchu není levnou ani jednoduchou záležitostí, proto je nutné,

aby jednotlivá sídla mikroregionu Karolinka spolupracovala. Vytvořila tak kompaktní celek, jenž by nabídl kompletní zázemí pro celoroční turistiku.

Klíčová slova: mikroregion, rozvoj, pohraničí, příroda, spolupráce

ÚVOD

Pohraniční oblasti trpěly vždy jistými problémy – nedostatkem pracovních příležitostí, nedostačující infrastrukturou či neochotou investorů přicházet do těchto lokalit. Jaká je však situace v nejmladší pohraniční oblasti České republiky?

V současné době si stále více obcí začíná uvědomovat nutnost spolupráce s ostatními obcemi pro perspektivní rozvoj svých sídel. Toho si je vědoma jak evropská, tak česká legislativa a rozhodla se tuto spolupráci podporovat. Díky tomu za několik posledních let vznikly desítky mikroregionů. V čem jsou pozitiva takovéto spolupráce případně, kde jsou její úskalí a rezervy?

CÍL

Cílem práce je získat a zhodnotit dostupná data i literaturu o mikroregionu Karolinka a jednotlivých sídlech – Halenkově, Novém Hrozenkově, Karolince, Velkých Karlovicích a následně vyhodnotit vlastní terénní šetření. Závěrem shrnout získané poznatky o mikroregionu, rozpoznat jeho slabá i silná místa, rovněž hrozby a příležitosti a graficky je zdokumentovat.

METODIKA A MATERIÁLY

Na počátku mého výzkumu, na území mikroregionu Karolinka, byly rozhovory se starosty. Záměrem bylo zjistit plány vedení obcí, městyse a města a konfrontovat je s přáním občanů mikroregionu.

Následovalo vlastní dotazníkové šetření. Dotazníky byly rozdány v základních školách mikroregionu. Odpovídajícími jsou tedy především lidé ve věku mezi 25. – 40. lety. Na návratnost dotazníků byla 60 %.

Významným zdrojem informací byl Český statistický úřad.

VÝSLEDKY

SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÁ ANALÝZA

Ve sčítání k 31. 12. 2006 měl mikroregion Karolinka 10 548 trvale bydlících obyvatel. Z toho bydlelo v Halenkově 2385, kde 50 % (1193) tvořili muži a 50 % (1192) ženy. V Novém Hrozenkově 2730 obyvatel s 51 % (1385) muži a 49 % (1345) žen. V Karolince pak 2833 trvale žijících obyvatel, populaci tvořili z 50 % (1421) muži a 50 % (1412) ženy. Ve Velkých Karlovicích žilo 2600 lidí, s 49 % (1279) mužů a 51 % (1321) žen.

Průměrný věk mikroregionu byl 39,9 let, z čehož nejnižší věkový průměr měl Nový Hrozenkov – 38,8 let a naopak nejvyšší byly Velké Karlovice 41,0 let.

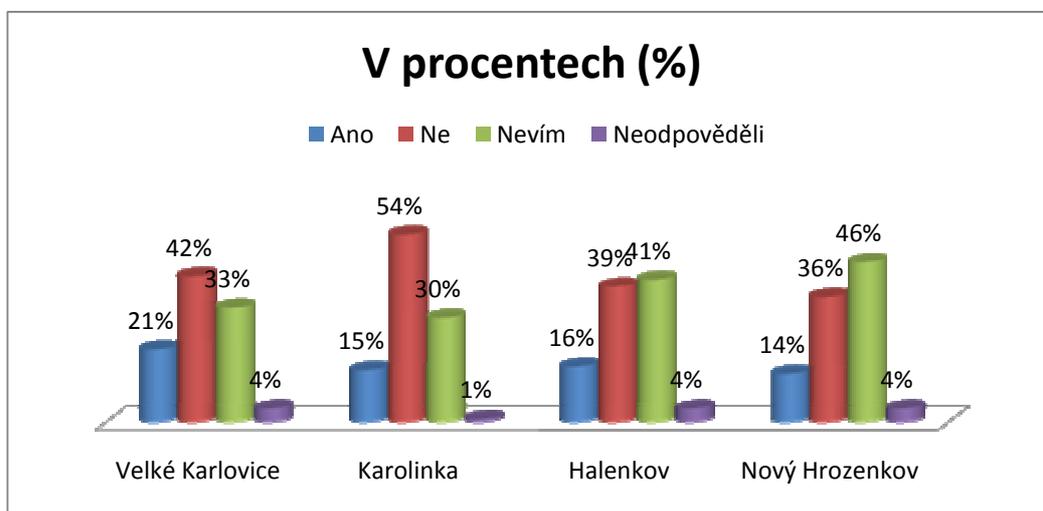
Dle sčítání obyvatel v roce 2001 žilo na území mikroregionu 10 680 lidí, z toho celých 83 % tvoří obyvatelstvo 15leté a starší. Z této vrstvy obyvatel má největší procento (41 %) obyvatel vzdělání odborné bez maturity či jsou vyučení, poté základní včetně neukončeného (31 %), úplné střední s maturitou (21 %), vysokoškolské (4 %), vyšší odborné a nadstavbové (2 %) a necelé procento tvoří obyvatelé bez vzdělání.

VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ

Před samotným vyhodnocením dotazníků ještě jednou zdůrazňuji, že věková skupina respondentů je v především v intervalu od 25. do 45. let, jelikož byly dotazníky rozdány v základních školách a odpovídajícími jsou tedy především mladí rodiče.

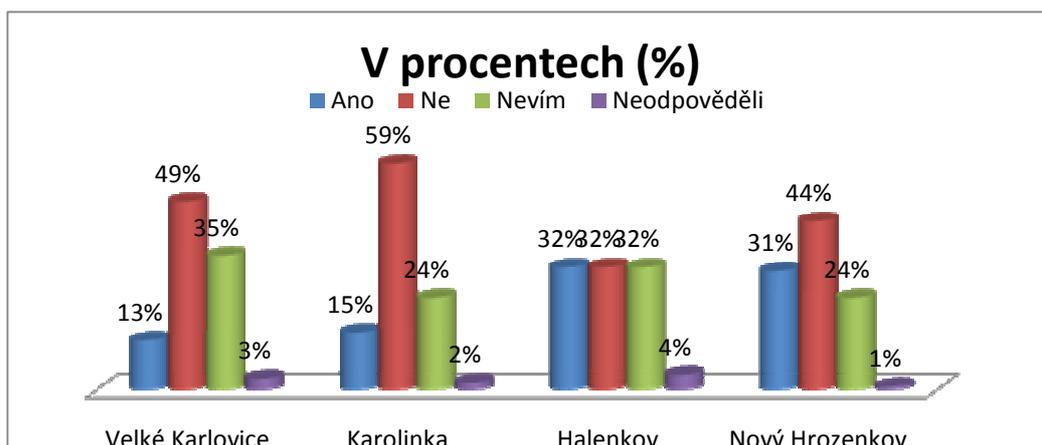
MÁTE V MIKROREGIONU PERSPEKTIVU?

Dle grafu je patrné, že většina obyvatel mikroregionu neočekává svou perspektivu v daném místě. Důvod je nasnadě, špatné pracovní podmínky. Markantní je rozhodnost obyvatel města Karolinky, kde více než 50 % obyvatel nevidí svou budoucnost v tomto místě. To můžeme na vrub přičíst především velkému propouštění ve sklárnách Crystalex. Pouze 20 % obyvatel očekává, že má v tomto mikroregionu perspektivu.

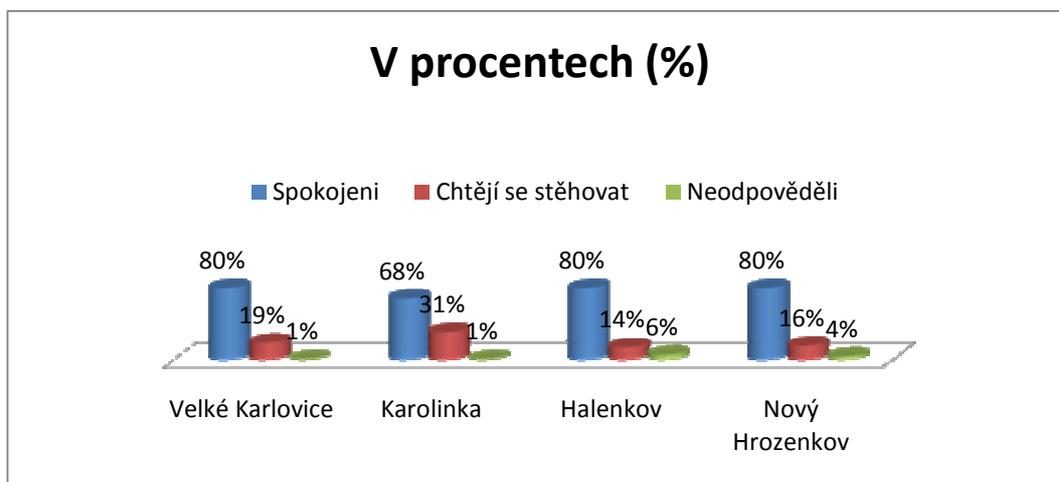
MAJÍ V MIKROREGIONU BUDOUCNOST VAŠE DĚTI?

I z toho grafu je patrná skepse obyvatel, nejvíce pak v Karolince. Opět můžeme předpokládat, že důvodem je velmi výrazné omezování provozu skláren a s tím spjatý nedostatek pracovních příležitostí. Kladně pomýšlí na budoucnost svých dětí v tomto území především obyvatelé Nového Hrozenkova a Halenkova (více než 30 %). Důvodem může být slibně se rozvíjející firma Zamet (Nový Hrozenkov), která nabízí dostatek pracovních míst, či rozvoj technické i občanské infrastruktury.

PŘEMÝŠLÍTE NAD PŘESTĚHOVÁNÍM?

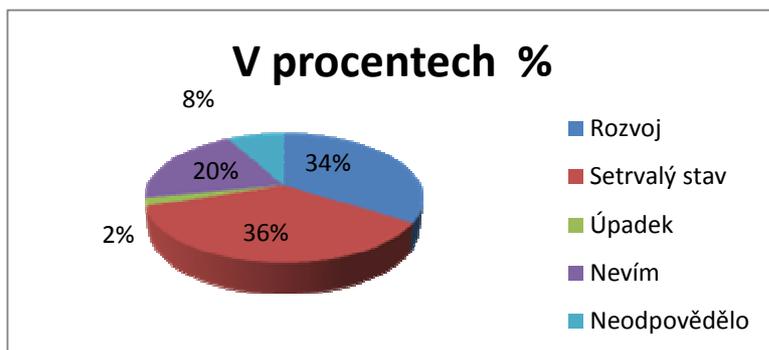
Přestože většina obyvatel neodpověděla kladně na otázku, zda vidí budoucnost svou a svých dětí v místě, kde právě žijí, nepřemýšlejí nad odstěhováním. Dokonce 80 % respondentů, s výjimkou Karolinky, je přímo spokojeno. Příčinou tohoto stavu jsou patrně dobré mezilidské vztahy, rodina, krásná okolní krajina, ale především neochota něco měnit - stěhovat se.

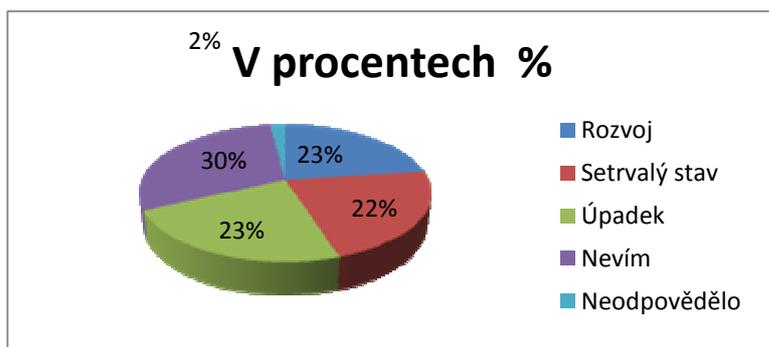
JAKÁ JE BUDOUCNOST JEDNOTLIVÝCH SÍDEL MIKROREGIONU?

V Halenkově, Novém Hrozenkově a Velkých Karlovicích jsou obyvatelé velmi optimističtí a věří v setrvalý stav, popřípadě rozvoj svých sídel. Výjimku v celém mikroregionu tvoří Karolinka. I zde se projevuje velký pesimismus v rozvoji, popřípadě udržení současné úrovně života. Příčinu opět můžeme hledat v nedostatečném pracovním zázemí, souvisejícím s úpadkem karolínských skláren.

HALENKOV

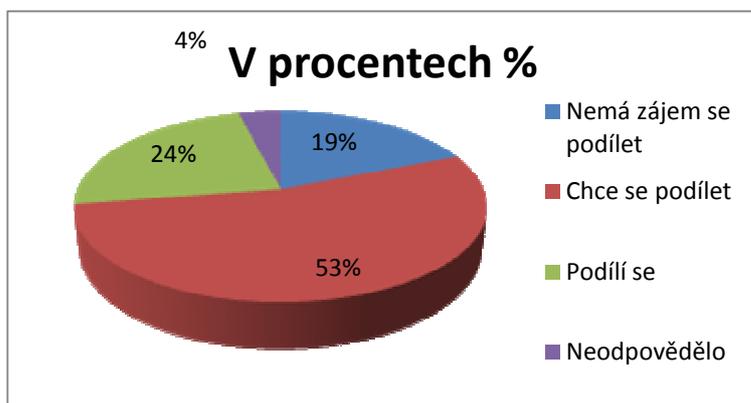
KAROLINKA

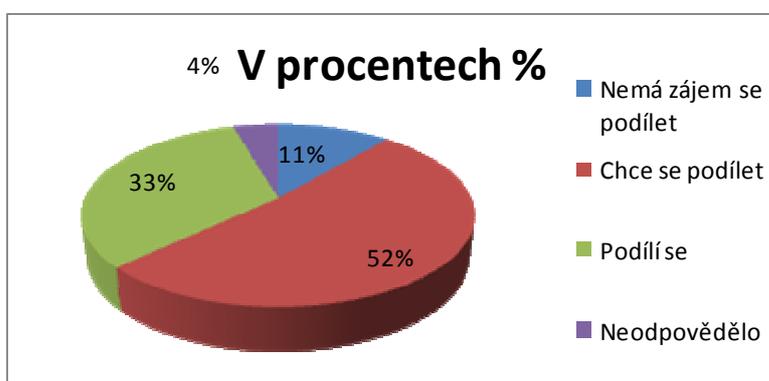
PODÍLÍTE SE NA ROZVOJI SVÉHO BYDLIŠTĚ?

Výsledky odpovědí na tuto otázku poukazují na možný potenciál pro rozvoj mikroregionu. Více než 70 % obyvatel se již podílí nebo by se chtěli podílet na dalším rozvoji svých bydlišť (předpoklad vzniku okrašlovacích či folklorních spolků, udržování tradic).

NOVÝ HROZENKOV

VELKÉ KARLOVICE

DISKUSE

Z rozhovorů se starosty a místostarosty jednotlivých sídel mikroregionu Karolinka vyplývá, že přání zastupitelstev je v téměř naprosté shodě s přáním obyvatel, která jsem zjistila v rámci dotazníkového šetření. Obě složky si na prvním místě přejí úpravu a rozvoj infrastruktury, ať tím myslí rozvoj plynofikace, kanalizace či úpravu cestní sítě. Následuje kulturní rozvoj a podpora turismu. To, že existuje snaha o úpravu technické infrastruktury, může nepřímo vést k podpoře drobného podnikání a tím i vzniku nových pracovních příležitostí. Velkým potenciálem je zdejší malebná krajina, tradice a kulturní památky. Toho jsou si vědomi, dle dotazníkového šetření i z rozhovorů, jak obyvatelé tak vedení obcí, městyse i města. Proto byla velmi častá odpověď při položení otázky: „Na co by se mělo vedení obce zaměřit?“ podpora turismu a kulturních akcí. Vybudování zázemí pro prosperující turistický ruch (kvalitní ubytování, volnočasové aktivity, upravenost mikroregionu, popřípadě propagace zdejšího kraje) je finančně náročné, proto je nezbytné vytvořit dobře fungující spolupráci s okolními obcemi.

Spolupráce, jako klíčového faktoru, si je vědomo nejen vedení zdejších sídel, ale i obyvatelé. Jedním z možných způsobů spolupráce je sdružování se do mikroregionů. To bylo také jedním z důvodů pro vznik mikroregionu Valašsko-horní Vsacko, kterého je mikroregion Karolinka součástí. Každý z členů mikroregionu má specifický charakter, vždy se najde něco

neobvyklého, co po spojení se sousední obcí vytvoří stabilnější celek. Mikroregion Valašsko-horní Vsacko má jako podtitulek „Region sportu a volnočasových aktivit“, z toho je tedy patrné jaká je jeho hlavní priorita – cestovní ruch a s ním spojené aktivity a infrastruktura. Veškeré nabízené aktivity se odehrávají v panensky čisté přírodě, jsou zaměřeny na zdravý životní styl. Region má potenciál stát se sportovním a rekreačním centrem vysoké úrovně celé jihovýchodní Moravy.

ZÁVĚR

Území mikroregionu Karolinka se nachází v CHKO Beskydy. Tím je dána celá řada omezení. Není možné, aby docházelo k masivní bytové zástavbě či rozvoji těžkého průmyslu. I charakter zástavby musí dodržovat jistý rámec, jenž je vhodný pro tuto část Valašska. Díky zmíněným omezením se tu však zachovala téměř panensky čistá příroda, historická zástavba a specifická kultura. Je jen málo míst, kde se krajina nachází v tak unikátní podobě. Proto je pro budoucí vývoj česko – slovenského pohraničí, v lokalitě mikroregionu Karolinka rozhodující, jak využije tohoto bohatství. Velmi významným odvětvím se jeví turismus. Rozvoj kvalitního a cílého turistického ruchu je však velmi nákladná záležitost. Proto je nutné, aby sídla daného mikroregionu navázala úzkou spoluprací, díky níž by byla celá tato oblast prezentována jako kompaktní celek, jenž by nabídl kompletní zázemí pro celoroční turistiku.

LITERATURA

OKRES VSETÍN: Vlastivěda moravská. Hvězdárna Valašské Meziříčí, Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Okresní úřad Vsetín. 2002, 923 s.

Český statistický úřad. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>. 18. 8. 2007

Mikroregion Valašsko – horní Vsacko. Dostupné z: <http://www.valassko-hornovsacko.cz/>. 25. 4. 2008

PEKAŘOVÁ, K.: Rozvojové zájmy rurálního regionu v moravsko - slovenském pohraničí (na příkladě mikroregionu Karolinky). *Diplomová práce*. Brno. 2008, 84 s.

VAISHAR, A., HALAŠTOVÁ, K., PEKAŘOVÁ, K.: Rozvojové možnosti venkovských mikroregionů valašské části moravsko-slovenské hranice. In *Ochrana a manažment polnohospodárskej krajiny*. 1. vyd. Bratislava: Ústav krajinynej ekológie SAV, 2008, s. 267--272.